

သေနန်း(၅၀%)၊ ဥရောပနှင့် အာရှမြည်းများတွင် သေနန်း (၅-၁၀%)၊ အာဖရိကမြည်းများနှင့် မြင်းကျားတွင်သေဆုံးမှု အလွန်နည်းသည်ကို တွေ့ရသည်။

ကုသခြင်း

ထိရောက်သောကုသဆေးနှင့် ကုထုံးမရှိပါ။

အခြားမှားယွင်းနိုင်သောရောဂါများ

ဒေါင့်သန်း (Anthrax)၊ သွေးအားနည်းရောဂါ (Equine infectious anaemia)၊ နှလုံးသွေးကြောယောင် (Equine viralarteritis)၊ Trypanosomiasis၊ Equine-encephalosis (မြင်းဦးနှောက်ယောင်ရောဂါ)၊ Piroplas-mosis (ငှက်ဖျားနှင့်ဆင်သည့် Babesiaကပ်ပါးကောင်ကြောင့်ဖြစ်သည့်ရောဂါ)၊ Purpurahaemorrhagicaနှင့်Hendra virus ကြောင့်ဖြစ်သောရောဂါတို့ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအခြေအနေ

လူသို့ကူးစက်တတ်သောရောဂါမဟုတ်ပါ။

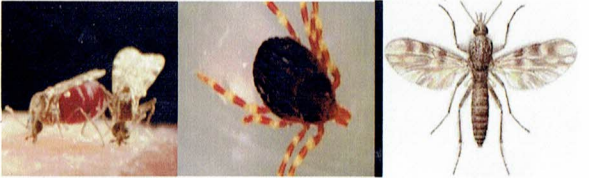
ကာကွယ်ခြင်း

ရောဂါဖြစ်ပွားသောတိရစ္ဆာန်များကို သီးသန့်ခွဲခြားထားရှိခြင်းနှင့် ရွှေ့လျားသွားလာမှုကိုတင်းကြပ်စွာတားဆီးခြင်း၊ အင်းဆက်ပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှုအနေဖြင့်- Culicoides-spp ပေါက်ဖွားရာနေရာများကို ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခြင်း၊ ပိုးမွှားများ မဝင်ရောက်စေရန် ပိုးသတ်ဆေးသုံးခြင်း၊ အင်းဆက်ပိုးမွှားကင်းစင်သောမြင်းစောင်းနေရာတွင်ထားရှိခြင်း၊

- ❖ (0.1%) Formalin၊ (0.4%) β -propiolactoneနှင့် binary ethyleneimine တို့တွင်(၄၈)နာရီ ကြာအောင်ထားခြင်းဖြင့် ဗိုင်းရပ်စ်ကိုရှင်းလင်းဖယ်ရှားခြင်းနှင့်
- ❖ (2%) Acetic acid, potassium peroxy mono sulfate/ sodium chloride-Virkon(1%)နှင့် (3%) sodium hypo-chlorite တို့ဖြင့်ဗိုင်းရပ်စ်အားရှင်းလင်းဖယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်း

- ❖ အားပျော့ထားသောပိုးရှင်ကာကွယ်ဆေးနှင့်ပိုးသေကာကွယ်ဆေး(polyvalent& monovalent vaccine) ထိုးနှံကာကွယ်နိုင်သည်။

အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးသယ်ဆောင်သည့် Culexခြင် (ဝဲအစွန်), Hyalommaမွှား (အလယ်)နှင့် Culicoides-spp ယင် (ယာအစွန်)

နှာရည်ထွက်ခြင် မျက်ဆံ၊မျက်ခွံနှင့် မျက်နှာယောင်ခြင်း အသက်ရှူခက်ခြင်း

တိရစ္ဆာန်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးဌာနခွဲ မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန
 ဖုန်းနံပါတ်-၀၆၇- ၄၀၈၁၉၈၊ ၀၆၇- ၄၀၈၄၆၃

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန

မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန

**အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါ
 African Horse Sickness
 အကြောင်းသိကောင်းစရာ**

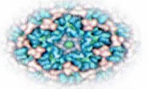
၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လ

ရောဂါနောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါကို (၁၉၅၉-၆၃) ခုနှစ်တွင် အာဖရိကအရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ (၁၉၈၇-၁၉၉၀၊ ၁၉၉၆) ခုနှစ်တွင် စပိန်နိုင်ငံ၊ (၁၉၉၇) ခုနှစ်တွင် ယီမင်နိုင်ငံနှင့် (၁၉၉၉) ခုနှစ်တွင် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံဗာဒီကျွန်းဆွယ်တို့၌ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ မကြာသေးခင်ကာလအတွင်း အာဖရိကနိုင်ငံ၌ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပွားသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိသေးပါ။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (OIE) က မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါကင်းစင်သောနိုင်ငံ ဖြစ်ကြောင်းကြေညာခဲ့သည်။

ရောဂါဖြစ်စေသည့်ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး

အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါကိုဖြစ်စေသော ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးသည် Reoviridae (RNA) ဗိုင်းရပ်စ် မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်ပြီး မျိုးစိတ်မှာ Orbivirus ဖြစ်သည်။ ၎င်း၌ကွဲပြားခြားနားသည့် မျိုးကွဲပေါင်း (serotype) ၉မျိုး ရှိသည်။

ရောဂါဖြစ်ပွားသည့်တိရစ္ဆာန်များ

အာဖရိကမြင်းဖျားနာရောဂါကိုအများအားဖြင့် မြင်းမျိုး နွယ်စိတ်များဖြစ်သည့် မြင်း၊ မြည်းနှင့် မြင်းကျား တို့တွင် ဖြစ်ပွားပြီး မြင်းကျားသည် ရောဂါပိုးကိုသယ်ဆောင်ထားနိုင်သည်။

ရောဂါကူးစက်ပျံ့နှံ့ခြင်း

ဤရောဂါသည် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မိခြင်းဖြင့် မကူးစက်နိုင်ပါ။

- ❖ ဇီဝကြားခံကောင်များဖြစ်သည့် မှက်၊ ခြင်၊ ယင် Culicoides spp., C.imicola and C.bolitos) ကိုက်ခြင်းမှ တစ်ဆင့်ကူးစက်သည်။
- ❖ ခြင်မျိုးနွယ်များဖြစ်သည့် Culex, Anopheles and Aedes spp.;၊ မွှားမျိုးနွယ်များဖြစ်သည့် Hyalomma Rhipicephalus နှင့် ယင်မျိုးနွယ်များဖြစ်သည့် Stomoxysနှင့် Tabanusတို့ကိုက်ခြင်းတို့မှတစ်ဆင့်ကူးစက်သည်။

ရောဂါပိုးတွေ့ရှိနိုင်သောရင်းမြစ်များ

- ❖ ရောဂါကူးစက်ခံရသောမြင်း၏ ကိုယ်တွင်းအင်္ဂါများနှင့်သွေး၊ သုတ်ရည်၊ ဆီးတို့တွင်လည်းဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတွေ့နိုင်ပါသည်။

ရောဂါပိုးပျိုးချိန်

- ❖ မြင်းတွင်ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးပျိုးချိန်သည် (၄-၂၁) ရက်အထိ ကြာနိုင်သည်။
- ❖ မြင်းကျားတွင် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးပျိုးချိန်သည် (၄၀) ရက်ကျော်သည် အထိကြာနိုင်သည်။
- ❖ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသောတိရစ္ဆာန်များတွင် ဗိုင်းရပ်စ်သယ်ဆောင်ထားခြင်းကိုမတွေ့ရပါ။

ရောဂါလက္ခဏာများ

- ❖ ရောဂါဖြစ်ပွားမှုအဆင့် (၄) ဆင့်ရှိပါသည်။ ရောဂါဖြစ်ပေါ်မှုအဆင့်ပေါ်မူတည်၍ ရောဂါပြင်းထန်မှုကွဲပြားပါသည်။

ရောဂါလက္ခဏာအဆင့် (၁)

- ❖ ခန္ဓာကိုယ်အပူချိန် (၄၀-၄၅°C/၁၀၄-၁၀၅°F) အထိ မြင့်တက်ခြင်း၊ ငှက်ဖျားရောဂါနှင့်သဏ္ဍာန်တူလက္ခဏာများတွေ့ရပြီး သေဆုံးမှုအလွန်နည်းသည်။

ရောဂါလက္ခဏာအဆင့် (၂)

- ❖ ခန္ဓာကိုယ်အပူချိန် (၃၉-၄၁°C/၁၀၂-၁၀၆°F) အထိမြင့်တက်ခြင်း၊ မျက်ဆံနှင့်ဆက်စပ်နေသောသွေးကြော၊ ကြွက်သားနှင့်အာရုံခံကြောများယောင်ခြင်း၊ မျက်ခွံ၊ မျက်နှာပြင်ကြွက်သား၊ လည်ပင်း၊ ကိုယ်တွင်းခေါင်း၊ ရင်ဘတ် နှင့် ပခုံးကြွက်သားယောင်ခြင်း၊
- ❖ ရောဂါဖြစ်ပွားသောတိရစ္ဆာန်သည်တစ်ပါတ်အတွင်း သေဆုံးနိုင်ပြီး သေနှုန်း (၅၀)% အထက်ရှိသည်။

ရောဂါလက္ခဏာအဆင့် (၃)

- ❖ ခန္ဓာကိုယ်အပူချိန် (၄၀-၄၁°C/၁၀၄-၁၀၆°F) အထိမြင့်ဆိုးခြင်း၊ နှာရည်စွန့်ထုတ်ရန်ကြိုးစားသောကြောင့် နှာခေါင်းအတွင်းပိုင်းကျယ်လာခြင်း၊ မျက်ခွံယောင်ပြီးရဲလာခြင်း၊ သေဆုံးလုနီးပါးဖြစ်ခြင်းနှင့် သွေးအတွင်းအောက်ဆီဂျင်ပြတ်လပ်၍ တစ်ပါတ်အတွင်း သေဆုံးသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ရောဂါလက္ခဏာအဆင့် (၄)

- ❖ အတော်အသင့်ပြင်းထန်သော အဆုတ်ယောင်ရောဂါနှင့် ကိုယ်တွင်းခေါင်း၌ရေများ၊ လေများနှင့်ပြည့်ဖောင်းနေခြင်း၊
- ❖ တိရစ္ဆာန်သေဆုံးမှု (၇၀-၈၀%) နှင့် အထက်ရှိသည်။

ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှင့်သေနှုန်း

- ❖ ရောဂါလက်ခံကောင်များဖြစ်သည့်မြင်းများတွင် အဆုတ်ယောင်ခြင်းနှင့်အတူ အခြားရောဂါရောဂါလက္ခဏာများကြောင့်သေဆုံးမှု (၅၀-၉၅%) အထိရှိပြီး၊ မြည်းများတွင်